Міністерство освіти і науки України
ДЕРЖАВНИЙ БІОТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Факультет економічних відносин та фінансів
Кафедра економіки та бізнесу

Шовкун-Заблоцька Л.В.

ІННОВАЦІЙНИЙ РОЗВИТОК ПІДПРИЄМСТВА

Методичні вказівки
до самостійної роботи для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти денної (заочної) форми навчання за спеціальністю
С1 Економіка та міжнародні економічні відносини (за спеціалізаціями),
ОПП «Економіка підприємства»

Харків – 2025

Міністерство освіти і науки України
ДЕРЖАВНИЙ БІОТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Факультет економічних відносин та фінансів
Кафедра економіки та бізнесу

Шовкун-Заблоцька Л.В.

ІННОВАЦІЙНИЙ РОЗВИТОК ПІДПРИЄМСТВА

Методичні вказівки
до самостійної роботи для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти денної (заочної) форми навчання за спеціальністю
С1 Економіка та міжнародні економічні відносини (за спеціалізаціями),
ОПП «Економіка підприємства»

Затверджено рішенням Науково – методичної ради факультету економічних відносин та фінансів
Протокол № 1 від 26 вересня 2025 р.

Харків – 2025

УДК: 338.24:330.341.1

Схвалено
на засіданні кафедри економіки та бізнесу
Протокол № 1 від 1 вересня 2025 р.

Рецензенти:
С. А. Золотарьова, канд. екон. наук, доц. кафедри ЮНЕСКО «Філософія людського спілкування» та соціально-гуманітарних дисциплін Державного біотехнологічного університету
Р.М. Остапенко, канд. екон. наук, доц. кафедри обліку, аудиту та оподаткування Державного біотехнологічного університету

Інноваційний розвиток підприємств: методичні вказівки до самостійної роботи для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти денної (заочної) форми навчання за спеціальністю С1 Економіка та міжнародні економічні відносини (за спеціалізаціями), ОПП «Економіка підприємства»; уклад. Л.В. Шовкун-Заблоцька; Харків: ДБТУ, 2025. 23 с.

У матеріалах представлено основні теоретичні підходи до розуміння сутності інновацій, формування інноваційної політики підприємства, управління інноваційними процесами та впровадження сучасних технологій у господарську діяльність.

Особлива увага приділяється практичним аспектам оцінювання інноваційного потенціалу, вибору ефективних стратегій розвитку, аналізу ризиків і забезпеченню сталого функціонування підприємства в умовах нестабільного середовища. Методичні вказівки сприяють розвитку професійних компетентностей майбутніх економістів та є інструментом поглибленого опрацювання навчального матеріалу, підготовки до занять, контрольних робіт і підсумкової атестації.

УДК: 338.24:330.341.1

Відповідальний за випуск: Л.В. Шовкун-Заблоцька, кандидат економічних наук, доцент

© Шовкун-Заблоцька Л.В.,2025
© ДБТУ, 2025

ПЕРЕДМОВА

Дисципліна **«Інноваційний розвиток підприємства»** є важливою складовою фахової підготовки здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти за спеціальністю *Економіка та міжнародні економічні відносини*. Вона вивчає процеси формування, організації, управління та реалізації інноваційної діяльності підприємств у сучасних умовах цифрової трансформації, глобалізаційних змін та підвищеної турбулентності економічного середовища. Дисципліна поєднує положення економічної теорії, стратегічного управління, управління інноваціями, підприємництва та сучасних технологічних підходів, що забезпечують інноваційний розвиток суб'єктів господарювання.

Сучасна економіка характеризується швидкими структурними змінами, високою конкуренцією та необхідністю впровадження нових рішень для забезпечення стійкості та конкурентоспроможності. Інноваційний розвиток стає ключовим фактором ефективного функціонування підприємств та формування їх довгострокових переваг. У цьому контексті дисципліна спрямована на формування у здобувачів здатності оцінювати інноваційний потенціал підприємства, розробляти інноваційні стратегії, управляти інноваційними проєктами та приймати управлінські рішення в умовах невизначеності.

Динаміка науково-технічного прогресу, проникнення цифрових технологій у всі сфери економічної діяльності, активізація міжнародної конкуренції та зростання ролі знань як ключового ресурсу розвитку обумовлюють потребу у фахівцях, здатних мислити стратегічно й інноваційно. Саме тому опанування дисципліни «Інноваційний розвиток підприємства» дає здобувачам можливість глибше розуміти механізми формування інноваційної політики, використовувати сучасні моделі та інструменти управління інноваціями, а також передбачати наслідки технологічних змін та ринкових трансформацій на рівні підприємства.

Метою дисципліни є формування у студентів цілісної системи знань щодо сутності, принципів, інструментів та механізмів інноваційного розвитку підприємства в умовах трансформаційної економіки та глобалізаційних викликів. Особлива увага приділяється вивченню сучасних підходів до організації інноваційної діяльності, ролі інновацій у забезпеченні економічної стійкості підприємств, підвищенні їх конкурентоспроможності та ефективності функціонування. Також дисципліна сприяє розвитку здатності студентів приймати управлінські рішення в умовах динамічних змін зовнішнього та внутрішнього середовища.

Завдання дисципліни полягає у розкритті теоретико-методичних засад інноваційного розвитку підприємства, ознайомленні з механізмами реалізації інноваційної політики на мікро- та макрорівнях, вивченні зарубіжного та

вітчизняного досвіду інноваційної трансформації бізнесу. Крім того, значна увага приділяється формуванню практичних навичок з діагностики інноваційного потенціалу підприємства, розробці інноваційних стратегій, оцінці ефективності інноваційних рішень.

Предметом вивчення дисципліни є закономірності формування інноваційної моделі розвитку підприємства, методи управління інноваціями, а також інструменти реалізації інноваційних проєктів, що забезпечують стабільний розвиток бізнесу в умовах конкуренції, ризику та невизначеності.

Дисципліна «Інноваційний розвиток підприємства» є базою для подальшого вивчення курсів «Стратегічне управління підприємством» та «Європейські практики стратегічного розвитку бізнесу», які спрямовані на поглиблення стратегічного мислення студентів та застосування отриманих знань у практиці стратегічного менеджменту.

Згідно з ОПП у результаті вивчення дисципліни у здобувача формуються:

інтегральна компетентність: здатність визначати та розв’язувати складні економічні задачі та проблеми, приймати відповідні аналітичні та управлінські рішення у сфері економіки або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій за невизначених умов та вимог.

загальні компетентності:

ЗК1. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК2. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК3. Здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети.

ЗК5. Здатність працювати в команді.

ЗК6. Здатність розробляти та управляти проєктами.

ЗК8. Здатність проводити дослідження на відповідному рівні.

фахові компетентності:

СК1. Здатність застосовувати науковий, аналітичний, методичний інструментарій для обґрунтування стратегії розвитку економічних суб’єктів та пов’язаних з цим управлінських рішень.

СК4. Здатність використовувати сучасні інформаційні технології, методи та прийоми дослідження економічних та соціальних процесів, адекватні встановленим потребам дослідження.

СК6. Здатність формулювати професійні задачі в сфері економіки та розв’язувати їх, обираючи належні напрями і відповідні методи для їх розв’язання, беручи до уваги наявні ресурси.

СК7. Здатність обґрунтовувати управлінські рішення щодо ефективного розвитку суб’єктів господарювання.

СК8. Здатність оцінювати можливі ризики, соціально-економічні наслідки управлінських рішень.

СК9. Здатність застосовувати науковий підхід до формування та реалізації ефективних проєктів у соціально-економічній сфері.

СК10. Здатність до розробки сценаріїв і стратегій розвитку соціально-економічних систем.

Спеціальні компетентності, визначені ЗВО:

СК12. Здатність аналізувати та адаптувати європейський досвід економічного управління до сучасних умов функціонування підприємств.

СК13. Здатність формувати економічно обґрунтовані рішення щодо розвитку підприємства з урахуванням підприємницького підходу, інновацій та цифровізації.

Навчальна дисципліна «Інноваційний розвиток підприємства» забезпечує формування таких програмних результатів навчання:

ПРН1. Формулювати, аналізувати та синтезувати рішення науково-практичних проблем.

ПРН2. Розробляти, обґрунтовувати і приймати ефективні рішення з питань розвитку соціально-економічних систем та управління суб’єктами економічної діяльності.

ПРН4. Розробляти соціально-економічні проекти та систему комплексних дій щодо їх реалізації з урахуванням їх цілей, очікуваних соціально-економічних наслідків, ризиків, законодавчих, ресурсних та інших обмежень.

ПРН6. Оцінювати результати власної роботи, демонструвати лідерські навички та уміння управляти персоналом і працювати в команді.

ПРН12. Обґрунтовувати управлінські рішення щодо ефективного розвитку суб’єктів господарювання, враховуючи цілі, ресурси, обмеження та ризики.

ПРН13. Оцінювати можливі ризики, соціально-економічні наслідки управлінських рішень.

ПРН14. Розробляти сценарії і стратегії розвитку соціально-економічних систем.

ПРН15. Організовувати розробку та реалізацію соціально-економічних проектів із врахуванням інформаційного, методичного, матеріального, фінансового та кадрового забезпечення.

Програмні результати навчання, визначені ЗВО:

ПРН17**.** Формувати економічно обґрунтовані рішення з розвитку підприємств з урахуванням підприємницького підходу, інновацій та цифровізації.

1. ЗМІСТ ДИСЦИПЛІНИ «ІННОВАЦІЙНИЙ РОЗВИТОК ПІДПРИЄМСТВ»

Змістовний модуль 1.

СТРАТЕГІЧНІ ОСНОВИ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВА

Тема 1. Інноваційний розвиток підприємства: трансформаційні підходи в умовах нової економіки.

Поняття інноваційного розвитку підприємства: зміст, особливості, стратегічна спрямованість. Еволюція підходів до інноваційного розвитку: від технологічних інновацій до соціально-культурної трансформації бізнесу. Основні ознаки інноваційного типу розвитку підприємства: гнучкість, креативність, швидкість адаптації, відкритість до змін. Системний підхід до інноваційного розвитку: взаємозв'язок між ресурсним потенціалом, ринковим середовищем і внутрішніми процесами трансформації. Роль інноваційного розвитку у підвищенні конкурентоспроможності, стійкості та довгострокової цінності підприємства. Чинники, що зумовлюють необхідність інноваційного розвитку: діджиталізація, глобалізація, екологічні виклики, запити споживачів.

Основні бар'єри інноваційного розвитку підприємств в Україні: нестача інвестицій, низький рівень інноваційної культури, правові обмеження. Відмінності між традиційним і інноваційним підходом до управління підприємством. Роль людського капіталу, знань і організаційної культури у формуванні інноваційного середовища. Місце інноваційного розвитку в концепціях сталого розвитку, соціальної відповідальності та цифрової трансформації.

Тенденції інноваційного розвитку у світовій економіці: концепти smart enterprise, Industry 4.0, цифрова синергія, автономні системи.

Вплив війни, глобальних криз і геополітичних змін на зміщення акцентів інноваційного розвитку підприємств.

Практичне значення концепції інноваційного розвитку в розробці стратегії підприємства.

Рекомендована література: [3, 4, 5, 6, 8, 9, 10, 11, 12, 19]

Тема 2. Підприємство як суб'єкт відкритих інновацій: стратегія, ризики, можливості

Поняття відкритих інновацій (Open Innovation): сутність, еволюція підходу, відмінність від традиційних моделей інновацій. Причини переходу до відкритих інновацій: прискорення інноваційного циклу, потреба у зовнішніх джерелах знань, зростання вартості НДДКР. Механізми відкритих інновацій: співпраця з науковими установами, стартапами, бізнес-партнерами, замовниками; інноваційні платформи. Форми реалізації відкритих інновацій:

спільні проєкти, ліцензування, стратегічні альянси, краудсорсинг, акселераційні програми. Модель подвійної відкритості: зовнішні джерела для внутрішніх інновацій і внутрішні ідеї для зовнішнього використання. Роль підприємства як активного учасника інноваційної екосистеми: взаємодія з університетами, венчурними фондами, державою.

Відкрите інноваційне мислення: культура відкритості, толерантність до помилок, підтримка ініціативності. Управління ризиками у відкритих інноваціях: конфіденційність, витік знань, асиметрія інформації, контроль за результатами. Оцінювання ефективності впровадження відкритих інновацій: індикатори впливу на продуктивність, швидкість виводу продукту на ринок, гнучкість. Практичні приклади реалізації відкритих інновацій в українських і міжнародних компаніях: кейси, досвід, уроки. Правові та етичні аспекти взаємодії в межах відкритих інновацій: авторське право, інтелектуальна власність, договірна основа. Відкриті інновації як елемент гібридної інноваційної стратегії підприємства: поєднання внутрішніх та зовнішніх джерел інновацій.

Рекомендована література: [3, 4, 5, 6, 8, 10, 12, 14, 15, 16, 21]

Тема 3. Цифрові інновації у бізнес-моделях підприємств: синергія технологій і цінності

Цифровізація як драйвер трансформації бізнес-моделей підприємств. Сутність цифрових інновацій: технології штучного інтелекту, блокчейн, big data, IoT. Види цифрових інновацій: продуктова, процесна, сервісна, управлінська. Цифрові платформи як основа нової логіки створення цінності. Вплив цифрових рішень на взаємодію із клієнтами, партнерами, постачальниками. Роль цифрової інфраструктури у підтримці інноваційної стратегії. Інтеграція цифрових інструментів у традиційні галузі (агро, виробництво, логістика).

Ризики цифровізації: кібербезпека, технологічна залежність, цифрова нерівність. Показники ефективності цифрових інновацій у бізнесі. Кейс-аналіз цифрових трансформацій у міжнародних і вітчизняних компаніях. Трансформація ролі персоналу: цифрові компетентності, lifelong learning.

Поєднання цифрових і соціальних інновацій як новий вимір сталого розвитку підприємства.

Рекомендована література: [3, 4, 5, 6, 8, 10, 11, 17, 18, 21]

Тема 4. Інноваційна адаптивність підприємства: управління змінами в умовах турбулентності

Сутність адаптивності підприємства: визначення, роль в інноваційній трансформації. Турбулентність середовища: геополітичні, технологічні, соціальні й екологічні чинники нестабільності. Інноваційна адаптивність як здатність до швидкої реакції та перетворення ідей у дії. Гнучкість управлінських структур: децентралізація, горизонтальні зв’язки, кросфункціональні команди.

Антикризові інновації: оперативні рішення, продуктові оновлення, перебудова логістики. Інструменти управління змінами: agile, lean, дизайн-

мислення, сценарне планування. Роль лідерства у формуванні культури адаптивності: мотивація до змін, підтримка новацій. Психологічна готовність персоналу до інновацій та змін: бар'єри, тренінги, залучення.

Оцінка рівня адаптивності: ключові метрики, діагностика слабких ланок. Приклади адаптивної поведінки інноваційно-активних підприємств у періоди кризи.

Рекомендована література: [3, 4, 5, 6, 7, 10, 11, 19, 20]

Тема 5. Креативність, компетентності та підприємницький стиль мислення як основа інноваційної культури

Інноваційна культура підприємства: сутність, структура, ключові характеристики. Роль креативності у генерації нових ідей, пошуку нестандартних рішень та підвищенні інноваційної спроможності. Розвиток креативного потенціалу в організаціях: середовище, яке стимулює інновації.

Підприємницьке мислення: ініціативність, орієнтація на результат, готовність до ризику. Soft skills у контексті інновацій: комунікація, критичне мислення, співпраця, адаптивність. Формування компетентностей інноваційного типу: навчання, менторство, ротація кадрів. Мотивація до інновацій: нематеріальні стимули, визнання, автономія в роботі.

Психологічний комфорт і толерантність до помилок як умова інноваційної активності. Лідерство та емоційний інтелект у побудові довіри в команді змін.

Кейс-приклади організацій із розвиненою інноваційною культурою: досвід для українського бізнесу.

Рекомендована література: [3-6, 9, 11-15, 19]

Змістовний модуль 2.
ІНСТРУМЕНТИ ТА ПАРТНЕРСТВА ДЛЯ ІННОВАЦІЙНОГО ЗРОСТАННЯ

Тема 6. Інноваційна архітектура підприємства: дизайн, структури, платформи

Поняття інноваційної архітектури: інтеграція ресурсів, процесів і структур для стимулювання інновацій. Дизайн інноваційного середовища: фізичний простір, цифрова взаємодія, внутрішня гнучкість.

Організаційні структури інноваційного типу: кросфункціональні команди, мережеві, матричні, проєктні моделі. Інноваційні хаби, R&D-центри, корпоративні акселератори як елементи архітектури.

Платформізація бізнесу: створення відкритих рішень для розробки нових продуктів і послуг. Взаємодія між підрозділами: швидкий обмін знаннями, зворотний зв'язок, цифрові інструменти підтримки інновацій. Технологічні стеки підприємства: ERP, CRM, аналітичні системи як база для розробки інновацій.

Підтримка архітектури з боку керівництва: стратегічне бачення, делегування, стимулювання ініціативи. Бар'єри формування інноваційної архітектури: інертність структури, спротив змінам, дефіцит компетентностей.

Приклади побудови інноваційної архітектури в українських і зарубіжних компаніях.

Рекомендована література: [3, 4, 5, 6, 7, 8, 10, 11, 12, 21]

Тема 7. Фінансова екосистема інновацій: стартап-капітал, гранти, краудфандинг, ESG-інвестиції

Фінансування інновацій: специфіка, потреби, джерела залучення ресурсів. Структура фінансової екосистеми інноваційного бізнесу: класичні та альтернативні інструменти. Венчурний капітал і бізнес-ангели: механізм інвестування, очікування інвестора, стадії розвитку стартапу.

Грантова підтримка інновацій: державні й міжнародні програми (EU Horizon, USAID, фонд інновацій).

Краудфандинг як сучасна форма мобілізації ресурсів через цифрові платформи. ESG-інвестування: інновації як компонент стійкого розвитку, екологічні та соціальні критерії оцінки.

Механізми оцінювання інноваційних проєктів для залучення фінансів: NPV, IRR, PBP, індекс інноваційної привабливості.

Ризики фінансування інновацій: нестабільність прибутку, довгий горизонт окупності, інформаційна асиметрія. Фінансова культура підприємства в управлінні інноваціями: прозорість, звітність, обґрунтованість бюджету.

Успішні приклади залучення інвестицій в інноваційні продукти на національному та міжнародному рівнях.

Рекомендована література: [3-6, 8, 10, 11, 14, 15]

Тема 8. Ефективність інновацій: сучасні моделі оцінювання та індикатори розвитку

Поняття ефективності інновацій: економічний, соціальний, екологічний виміри. Мета оцінювання: прийняття управлінських рішень, стратегічне планування, звітність перед інвесторами. Класичні підходи до оцінювання ефективності: вартісні, ресурсні, результативні показники. Моделі оцінювання інновацій: фінансова (NPV, IRR), нефінансова (індекс новизни, технологічна зрілість, time-to-market).

Система ключових індикаторів (KPI) інноваційної діяльності підприємства. Вимірювання рівня інноваційної активності: питомі витрати на НДДКР, частка інноваційної продукції, рівень патентної активності.

Оцінка соціального впливу інновацій: якість життя, доступність рішень, інклюзивність. Методології комплексної оцінки: balanced scorecard (BSC), innovation scorecard, triple bottom line. Вплив галузевої специфіки на вибір критеріїв ефективності інновацій.

Розгляд успішних кейсів вимірювання ефективності інновацій у провідних компаніях.

Рекомендована література: [3-6, 9, 10-19]

Тема 9. Міжнародне інноваційне партнерство та трансфер технологій: можливості для українських підприємств

Суть міжнародного інноваційного партнерства: типи взаємодії, стратегічні цілі, переваги для підприємств. Трансфер технологій: визначення, механізми передачі знань, обладнання, патентів, ноу-хау. Форми міжнародного співробітництва: консорціуми, альянси, спільні науково-дослідні програми, технопарки.

Європейські програми підтримки інновацій: Horizon Europe, EIC Accelerator, програми COSME, Erasmus for Young Entrepreneurs. Участь українських підприємств у міжнародних платформах і програмах: поточний стан, кейси, перспективи. Роль університетів, кластерів, інкубаторів у міжнародному інноваційному обміні. Інфраструктура підтримки трансферу технологій: брокерські платформи, IP-офіси, спеціалізовані агенції. Правові аспекти міжнародного партнерства: захист інтелектуальної власності, контрактні умови, ліцензування. Бар'єри для українського бізнесу: мовні, фінансові, регуляторні, організаційні. Інструменти стимулювання участі МСП у глобальних інноваційних ланцюгах: гранти, бізнес-дипломатія, технічна допомога.

Рекомендована література: [3-6, 7-9, 12-19]

Тема 10. Інноваційне підприємство майбутнього: сценарії, тренди, роль стійкості та соціальної відповідальності

Поняття підприємства майбутнього: гнучкість, самонавчання, клієнтоцентричність, мережевість. Технологічні тренди, що формують майбутнє бізнесу: AI, метавсесвіт, біотехнології, квантові обчислення. Інноваційне мислення як ключова навичка організацій XXI століття.

Вплив глобальних викликів (клімат, війна, демографія) на структуру інноваційних стратегій. Сценарії розвитку підприємств у майбутньому: оптимістичний, адаптивний, кризовий. Сталий розвиток (sustainability) як ціль стратегічного управління інноваціями.

ESG-підхід у бізнесі: поєднання інновацій, екологічної відповідальності та соціального впливу. Вимоги до майбутнього лідера: цифрова грамотність, етична позиція, стратегічне бачення. Організаційна трансформація: від ієрархії до голографічних структур (self-managed teams).

Практики світових компаній щодо формування підприємств майбутнього: приклади, інструменти, результати.

Рекомендована література: [3, 5, 6, 7, 9, 10, 11, 12,14-19]

2. СТРУКТУРА ДИСЦИПЛІНИ

Назви розділів та тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	Загальний обсяг	аудиторних				Самостійна робота	Загальний обсяг	аудиторних				Самостійна робота
		усього	в тому числі					усього	в тому числі			
			лекції	лабораторні	практичні				лекції	лабораторні	практичні	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Розділ 1. Стратегічні основи інноваційного розвитку підприємства												
Тема 1. Інноваційний розвиток підприємства: трансформаційні підходи в умовах нової економіки.	12	4	2	-	2	8	12			-		12
Тема 2. Підприємство як суб'єкт відкритих інновацій: стратегія, ризики, можливості	12	4	2	-	2	8	12			-		12
Тема 3. Цифрові інновації у бізнес-моделях підприємств: синергія технологій і цінності	12	4	2	-	2	8	12	4	2	-	2	8
Тема 4. Інноваційна адаптивність підприємства: управління змінами в умовах турбулентності	12	4	2	-	2	8	12					12
Тема 5. Креативність, компетентності та підприємницький стиль мислення як основа інноваційної культури	12	4	2		2	8	12	4	2		2	8
Разом за розділом 1	60	20	10	-	10	40	60	8	4	-	4	52
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Розділ 2. Інструменти та партнерства для інноваційного зростання												
Тема 6. Інноваційна архітектура підприємства: дизайн, структури, платформи	12	4	2	-	2	8	12			-		12
Тема 7. Фінансова екосистема інновацій: стартап-капітал, гранти, краудфандинг, ESG-інвестиції	12	4	2	-	2	8	12			-		12
Тема 8. Ефективність інновацій: сучасні моделі оцінювання та індикатори розвитку	12	4	2	-	2	8	12		2	-		10
Тема 9. Міжнародне інноваційне партнерство та трансфер технологій: можливості для українських підприємств	12	4	2	-	2	8	12			-		12
Тема 10. Інноваційне підприємство майбутнього: сценарії, тренди, роль стійкості та соціальної відповідальності	12	4	2	-	2	8	12	4		-	2	10
Разом за розділом 2	60	20	10	-	10	40	60	4	2	-	2	56
Всього годин	120	40	20	-	20	80	120	12	6	-	6	108

3. САМОСТІЙНА РОБОТА ТА МЕТОДИКА ЇЇ ВИКОНАННЯ

Самостійна робота здобувача є одним із провідних інформаційно-розвиваючих методів навчання, що забезпечує можливість засвоєння навчального матеріалу у позааудиторний час. Основні види самостійної роботи здобувачів відповідно до її цільового призначення:

1. Опанування нового матеріалу – аналіз та вивчення наукової літератури, інформаційних джерел та ресурсів.

2. Поглиблене освоєння теми – підготовка до контрольних заходів, практичних і семінарських занять, виконання типових завдань та інших навчальних активностей.

3. Вивчення матеріалу з використанням творчого підходу – розв’язання нестандартних завдань, участь у дискусіях щодо актуальних проблем, підготовка рефератів, доповідей та аналітичних оглядів відповідно до заданої тематики, а також інші види самостійної роботи.

4. Залучення до альтернативних освітніх платформ – проходження онлайн-курсів та навчальних програм на таких ресурсах, як Coursera, EdX, Udemy, Prometheus, Khan Academy, Duolingo, LinkedIn Learning.

Основна мета самостійної роботи полягає у стимулюванні систематичного засвоєння матеріалу, персоналізації освітнього процесу та підвищенні ефективності навчальної діяльності здобувачів.

У рамках дисципліни «Інноваційний розвиток підприємств» самостійна робота включає:

- підготовку до практичних занять;
- виконання індивідуальних письмових завдань (з наступним захистом реферату на семінарських і практичних заняттях, участю у наукових заходах кафедри, презентацією тез реферату на конференціях, підготовкою наукових статей з обраної тематики тощо);
- підготовку до підсумкового оцінювання на основі контрольних питань.

№ з/п	Назва теми заняття	Кількість годин	
		денна форма	заочна форма
1	Інноваційний розвиток підприємства: трансформаційні підходи в умовах нової економіки.	8	12
2	Підприємство як суб'єкт відкритих інновацій: стратегія, ризики, можливості	8	12
3	Цифрові інновації у бізнес-моделях підприємств: синергія технологій і цінності	8	8
4	Інноваційна адаптивність підприємства: управління змінами в умовах турбулентності	8	12
5	Креативність, компетентності та підприємницький стиль мислення як основа інноваційної культури	8	8
6	Інноваційна архітектура підприємства: дизайн, структури, платформи	8	12
7	Фінансова екосистема інновацій: стартап-капітал, гранти, краудфандинг, ESG-інвестиції	8	10
8	Ефективність інновацій: сучасні моделі оцінювання та індикатори розвитку	8	12
9	Міжнародне інноваційне партнерство та трансфер технологій: можливості для українських підприємств	8	12
10	Інноваційне підприємство майбутнього: сценарії, тренди, роль стійкості та соціальної відповідальності	8	10
Разом		80	108

Методичні підходи до організації самостійної роботи:

Ефективність самостійної роботи значною мірою залежить від індивідуальних і групових консультацій, які допомагають здобувачам поглиблено опрацьовувати навчальний матеріал та вдосконалювати навички аналізу.

Якість підготовки до практичних занять і підсумкового контролю визначається організацією самостійного навчання. Рекомендується використовувати навчальні матеріали та фахові видання, наведені у списку рекомендованих джерел.

Структурований підхід до опрацювання матеріалу передбачає такі етапи:

1. Ознайомлення з темами, визначеними навчальною програмою.

2. Засвоєння ключових аспектів кожної теми.

3. Формулювання питань для подальшого обговорення на заняттях.

Індивідуальна науково-дослідна робота:

Науково-дослідна діяльність здобувачів є важливим елементом навчального процесу, що сприяє глибшому засвоєнню матеріалу. Одним із завдань є підготовка реферату на основі вивчення теоретичних джерел (підручників, наукових статей, спеціалізованих публікацій тощо).

Серед варіантів індивідуальної роботи можуть бути:

- складання анотацій до додаткових інформаційних джерел;
- бібліографічний опис літератури з короткими анотаціями.

Реферат, есе, тези конференції мають не лише відображати зібрані наукові дані, а й містити особистий аналітичний погляд здобувача, що сприятиме розвитку критичного мислення.

Основні етапи виконання індивідуального завдання:

1. ***Підбір і аналіз джерел за обраною темою.*** При опрацюванні літератури необхідно дотримуватися принципів академічної доброчесності, викладених у відповідному кодексі університету.

Здобувачі зобов’язані:

- самостійно виконувати всі навчальні завдання;
- коректно посилатися на використані джерела;
- дотримуватися законодавчих норм щодо авторського права;
- подавати достовірні дані у власних дослідженнях.

До порушень академічної доброчесності належать:

- академічний плагіат (використання чужих наукових результатів без належного цитування);
- самоплагіат (повторне представлення власних раніше опублікованих робіт без належних змін);
- фабрикація (вигадування наукових даних);
- фальсифікація (спотворення реальних фактів);
- списування;
- необ’єктивне оцінювання.

2. ***Аналіз матеріалів і складання плану реферату*.** Рекомендується:

- критично оцінити отримані дані;
- співвіднести власні висновки з позицією інших дослідників;
- виділити найважливіші концепції та факти;
- сформувати чітку структуру роботи: вступ, основна частина, висновки, список джерел.

3. ***Написання основного змісту реферату*.** Реферат має включати:

- концептуальні засади інноваційної діяльності підприємств;
- аналіз сучасних підходів до управління інноваціями;
- емпіричні дані (статистичні показники, таблиці, графіки).

4. ***Оформлення реферату відповідно до вимог.***

- Обсяг роботи: 15-20 сторінок.
- Шрифт: Times New Roman, 14 кегль, міжрядковий інтервал – 1,5.
- Межі сторінки: 2 см з усіх боків.
- Посилання: у квадратних дужках ([1; 2, с. 35]).
- Структура: титульна сторінка, зміст, вступ, основна частина, висновки, список використаних джерел (не менше 7-8 актуальних публікацій за останні 5 років).

5. ***Захист реферату.*** Робота представлюється у рамках семінару, засідання наукового гуртка або студентської конференції.

- Презентація: до 15 слайдів.
- Обговорення: до 15 хвилин, включаючи відповіді на запитання.

Завдяки такій структурі здобувачі мають змогу якісно опанувати матеріал з дисципліни *«Інноваційний розвиток підприємств»*, розвинути навички аналізу, узагальнення інформації та презентації власних досліджень.

4. ТЕМИ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ ПРИ ВИВЧЕННІ ДИСЦИПЛІНИ «ІННОВАЦІЙНИЙ РОЗВИТОК ПІДПРИЄМСТВ»

1. Трансформаційні вектори інноваційного розвитку підприємств в умовах цифрової економіки
2. Еволюція моделей інноваційного розвитку в період глобальних змін
3. Стратегічна трансформація інноваційного потенціалу підприємства
4. Вплив макроекономічного середовища на траєкторію інноваційного розвитку
5. Формування інноваційної парадигми сучасного підприємства
6. Відкриті інновації як інструмент стратегічного розвитку підприємства
7. Механізми управління ризиками в системі відкритих інновацій
8. Впровадження відкритих інновацій: бар’єри та драйвери зростання
9. Партнерські моделі у впровадженні відкритих інновацій
10. Інноваційна колаборація як чинник конкурентоспроможності підприємства
11. Цифрова трансформація бізнес-моделі: інноваційний вимір
12. Роль цифрових технологій у створенні нової ціннісної пропозиції
13. Інтеграція Big Data, AI та IoT у стратегії інноваційного розвитку
14. Платформенна економіка як інструмент цифрових інновацій
15. Цифрова зрілість бізнесу: оцінка, виклики, перспективи
16. Адаптивність як ключовий чинник інноваційної стабільності підприємства
17. Управління організаційними змінами в умовах кризи
18. Розвиток антикрихкості бізнесу в інноваційній площині
19. Психологія інноваційних змін у менеджменті підприємства
20. Гнучкість організаційної структури як відповідь на виклики нестабільності
21. Формування інноваційної культури через розвиток підприємницького мислення
22. Креативність як стратегічний ресурс інноваційного зростання

23. Професійні компетентності як основа інноваційної діяльності
24. Психологічні аспекти розвитку підприємницького стилю мислення
25. Організаційна підтримка інноваційної ініціативи персоналу
26. Інноваційна архітектура підприємства: концепція та реалізація
27. Дизайн-мислення в інноваційному управлінні підприємством
28. Платформені моделі як основа інноваційної екосистеми підприємства
29. Інноваційна організаційна структура: форми, тренди, ефективність
30. Створення інноваційного середовища через архітектурну реконфігурацію
31. Інноваційне фінансування: сучасні підходи та джерела
32. Стартап-екосистема: фінансова підтримка і масштабування
33. Краудфандинг як інструмент реалізації інноваційних проєктів
34. ESG-інвестування: нові можливості для інноваційного бізнесу
35. Грантове фінансування інновацій: механізми залучення і використання
36. Методи оцінки ефективності інноваційної діяльності підприємств
37. Ключові індикатори інноваційного розвитку: аналіз і практика
38. ROI інновацій: сучасні підходи до економічного оцінювання
39. Порівняльна характеристика моделей вимірювання інноваційної ефективності
40. Аналітичні інструменти для моніторингу інноваційної динаміки
41. Перспективи міжнародного співробітництва у сфері інновацій
42. Трансфер технологій як інструмент модернізації вітчизняного бізнесу
43. Інноваційна дипломатія: участь України в глобальних мережах
44. Стратегії виходу українських підприємств на глобальні ринки інновацій
45. Механізми підтримки трансферу технологій на національному рівні
46. Інноваційне підприємство майбутнього: візія та сценарії розвитку
47. Соціальна відповідальність як стратегія інноваційного зростання
48. Тренди сталого розвитку в інноваційній стратегії підприємства
49. Системний підхід до проєктування підприємства майбутнього
50. Глобальні виклики і нові моделі інноваційного підприємництва

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА:

ОСНОВНА ЛІТЕРАТУРА:

1. Інноваційний розвиток підприємства : навчальний посібник / за ред. П. П. Микитюка. Тернопіль : Західноукраїнський національний університет, 2023. 292 с.

2. Інноваційний розвиток діяльності суб'єктів господарювання в умовах воєнного та повоєнного стану: теорія, практика, аналітика [Електронний ресурс] : монографія / В. С. Пономаренко, Л. М. Малярець, Н. М. Внукова та ін. ; за заг. ред. В. С. Пономаренка. Електрон. текстові дан. Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2024. 429 с. URL: https://repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/33198

3. Voronina V., Lopushynska O., Vovk M. Management of innovative projects of the enterprise and optimization of their implementation in the context of globalization and digitalization. Lviv : Lviv Polytechnic National University, 2021. 184 p.

4. Письмак В. І., Мажник Л. В., Сігаєва Т. Г. Innovative development of the management potential at a modern enterprise. Economics of Development. 2021. № 2 (90). С. 55–62. DOI: https://doi.org/10.21511/ed.20(2).2021.06

5. Voronina V., Mykytiuk P., Vovk M., Lopushynska O. Enterprise development management in the context of technological and innovative transformations. Lviv : Lviv Polytechnic Publishing House, 2021. 230 p.

6. Законодавство України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws

7. Про Загальнодержавну комплексну програму розвитку високих наукоємних технологій: Закон України від 09.04.2004 р. № 1676-IV. URL: http://zakon2.rada.gov. ua/laws/show/1676.

8. Про інноваційну діяльність: Закон України від 04.07.2002 р. № 40-IV. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/40-15.

ДОПОМІЖНА ЛІТЕРАТУРА:

9. Шовкун-Заблоцька Л.В. Формування ефективного механізму інноваційного менеджменту на підприємствах. Збірник наукових праць «ВЧЕНІ ЗАПИСКИ» («Scientific notes»). 2024. №36(3). 281-289

10. Білоусько Т.Ю**.,** Шовкун-Заблоцька Л.В. (2024). Інноваційні засади операційної діяльності в тваринництві в забезпеченні конкурентоспроможності галузі. *Наукові інновації та передові технології. №11 (39).* С.777-790. https://doi.org/10.52058/2786-5274-2024-11(39)-777-790

11. Шовкун Л.В., Гребенюк Я. Концептуалізація ризиків та особливості їх прояву в інноваційній діяльності підприємств._Збірник наукових праць «ВЧЕНІ ЗАПИСКИ» («Scientific notes»). 2022. №29(4). 163-172.

12. Шовкун-Заблоцька Л.В. Механізм формування конкурентоспроможності підприємницьких структур у сфері агробізнесу. Збірник наукових праць «ВЧЕНІ ЗАПИСКИ» («Scientific notes»). 2023. №33(4) С. 178-195 DOI 10.33111/vz_kneu. (Україна, стаття українською мовою, фахове видання)

13. Шовкун-Заблоцька Л.В., Каракай Ю.В. (2024) Стратегічні важелі державного регулювання розвитку агровиробничої сфери країни. Збірник наукових праць «ВЧЕНІ ЗАПИСКИ» («Scientific notes»). 2024. №34(1) С. 214-227 DOI 10.33111/vz_kneu. (Україна, стаття українською мовою, фахове видання)

14. Шовкун-Заблоцька Л.В., Білоусько Т.Ю. (2025) Засади інноваційного менеджменту на підприємствах агропромислового сектору. Збірник наукових праць «ВЧЕНІ ЗАПИСКИ» («Scientific notes»). 2025. №36(1) С. 181-199 DOI 10.33111/vz_kneu. (Україна, стаття українською мовою, фахове видання).

15. Білоусько Т.Ю., Шовкун Л.В. Управління якістю в забезпеченні конкурентоспроможності аграрної продукції. Вісник ХНАУ. Серія «Економічні науки». 2020.№ 2. С.168–178.

16. Шовкун-Заблоцька Л.В., Золотарьова С.В. Еколого-економічні вимоги до розвитку підприємства в контексті операційної діяльності: еволюція наукових підходів та ключові принципи. *Наукові інновації та передові технології. №11 (39).* 2024 с. 1106-1115

17. Судомир С., Шовкун-Заблоцька Л.В., Білоусько Т.Ю.(2025) Засади інноваційного менеджменту на підприємствах агропромислового сектору. Збірник наукових праць «ВЧЕНІ ЗАПИСКИ» («Scientific notes»). 2025. №36(3) С. DOI 10.33111/vz_kneu.

18. Шовкун Л.В., Пономарьова М.С. Нормативно-правове регулювання агроінвестиційної діяльності в Україні / Міжнародна наукова конференція «Трансформаційні процеси в Україні після російсько-української війни: міждисциплінарні оцінки» 24-25 листопада 2022р. Київ (он-лайн).

19. Шовкун Л.В. Шовкун З.М. Інноваційний розвиток аграрних підприємств України / Механізми забезпечення сталого розвитку економіки: проблеми, перспективи, міжнародний досвід [Електронний ресурс] : матеріали IV Міжнар. наук.-практ. інтернет-конф. здоб. вищ. освіти і мол. учених, 10 листопада 2022 р. / Держ. біотехнологічний ун-т. – Харків, 2022. – 312 с. – Електронні текстові дані. – Режим доступу : http://btu.kharkov.ua/nauka/konferentsiyi/

20. Шовкун Л.В., Пересада Н. Етапи управління ризиками в інноваційній діяльності підприємства. Способи мінімізації ризиків / матер. V Всеукраїнської науково-практичної конференції «Актуальні питання сучасної економічної науки» 6 грудня 2022р. ПДАУ. С.59-62.

21. Шовкун Л.В., Фанаскова А.В.,Сутність ризику в інноваційній діяльності суб'єктів господарювання. Способи мінімізації ризиків / матер. V Всеукраїнської науково-практичної конференції «Актуальні питання сучасної економічної науки» 6 грудня 2022р. ПДАУ. С. 62-64.

22. Шовкун-Заблоцька Л.В. Селегей О.П. Вплив інновацій на розвиток виробництва. *Актуальні проблеми та перспективи розвитку України в галузі управління та адміністрування: ініціативи молоді* [Електронний ресурс] : матеріали V Міжнар. наук.-практ. інтернет-конф. здоб. вищ. освіти і мол. учених, 20 жовтня 2023 р. / Держ. біотехнологічний ун-т. Харків, 2023. С.156-158 (Україна)

23. Шовкун-Заблоцька Л.В., Шовкун З.М. Маркетинговий механізм в підвищенні ефективності управління підприємством. *Трансформація обліку та бізнес-консалтингу в умовах невизначеності: сучасні тренди, виклики, міжнародний досвід* [Електронний ресурс]: Міжнар. наук.-практ. інтернет-конф. 11 листопада 2023р./Держ. біотехнологічний ун-т. Харків, 2023.С. 174-176.

24. Шовкун-Заблоцька Л.В., Шовкун З.М «Класифікація інновацій та їх специфіка»/Л.В. Шовкун-Заблоцька// Розвиток бізнесу в контексті європейської інтеграції:глоб глоба виклики. Стратегічні пріоритети, реалії та перспективи: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції 7 червня 2024р. /Держ. біотехнологічний ун-т. Харків, 2024.С. 174-176.

25. Шовкун-Заблоцька Л.В., Кальє А.А. Сутнісна характеристика інновацій та інноваційних процесів. *Трансформація обліку та бізнес-консалтингу в умовах невизначеності: сучасні тренди, виклики, міжнародний досвід* [Електронний ресурс]: матеріали ІІ Міжнародної науково-практичної конференції. 8 листопада 2024р. / Держ. біотехнологічний ун-т. Харків, 2024.С

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА 4

1. ЗМІСТ ДИСЦИПЛІНИ «ІННОВАЦІЙНИЙ РОЗВИТОК ПІДПРИЄМСТВ» 7

2. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ 12

3. САМОСТІЙНА РОБОТА ТА МЕТОДИКА ЇЇ ВИКОНАННЯ 13

4. ТЕМИ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ ПРИ ВИВЧЕННІ ДИСЦИПЛІНИ «ІННОВАЦІЙНИЙ РОЗВИТОК ПІДПРИЄМСТВ» 17

7. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА……. 19

Навчальне видання

ІННОВАЦІЙНИЙ РОЗВИТОК ПІДПРИЄМСТВ

Методичні вказівки
до самостійної роботи для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти денної (заочної) форми навчання за спеціальністю
С1 Економіка та міжнародні економічні відносини (за спеціалізаціями),
ОПП «Економіка підприємства»

Укладач:

ШОВКУН-ЗАБЛОЦЬКА ЛЮДМИЛА ВОЛОДИМИРІВНА

Формат 60х84/16. Гарнітура Times New Roman
Папір для цифрового друку. Друк ризографічний.
Ум. друк. арк._.
Наклад ___пр.
Державний біотехнологічний університет
61002, м. Харків, вул. Алчевських, 44